

громадянина Саська Олександра Григоровича щодо офіційного тлумачення поняття «посадові та службові особи інших державних органів», яке міститься у підпункті «ж» пункту 1 частини першої статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 13 травня 2015 р. № 18-у/2015.

Список використаних джерел

1. Харина Є. Я. Нормативно-правове регулювання у сфері запобігання корупції в Україні // Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту. Серія «Юриспруденція». 2014. № 10. С. 181-184.

2. Пахомов В. В., Бондаренко О. С. Класифікація джерел антикорупційного права України. *Правові горизонти*. 2017. № 3 (10). С. 47-53.

Азаров Юрій Іванович, професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕТЕКТИВА НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Корупція, як соціальне явище, супроводжує людство з прадавніх часів, властива будь-якому суспільству, будь-якій державі, жодна країна світу дотепер не може оголосити себе вільною від неї.

Сучасний стан історичного розвитку нашої держави характеризується тим, що розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетів для українського суспільства. Корупція в Україні викликає особливе занепокоєння у громадян, що свідчить про відсутність дієвих реформ у сфері протидії корупції та неефективною діяльністю органів правопорядку щодо виявлення корупційних правопорушень та притягнення винуватців до відповідальності.

На жаль, маємо визнати й незадовільне виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо запровадження антикорупційних стандартів, які містять ключові рекомендації, пов'язані з утворенням антикорупційних інституцій, проведенням реформ прокуратури, державної служби, судової гілки влади, створенням системи контролю щодо запобігання конфлікту інтересів та доброчесності активів посадовців тощо.

У сфері реалізації державної антикорупційної політики важливе місце належить удосконаленню законодавчої бази.

Слід зазначити, що станом на тепер в Україні не бракує національних програм по боротьбі з корупцією. Останнім часом прийнято низку законів, які покликані удосконалити механізм подолання цього ганебного явища: Закони України від 14 жовтня 2014 року «Про засади державної антикорупційної політики в Україні»

(Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки»; «Про запобігання корупції»; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів»; «Про Національне антикорупційне бюро України»; «Про прокуратуру» в редакції Закону від 02 липня 2015 року.

На окрему увагу заслугове судова реформа, в межах реалізації якої Верховна Рада України з 2015 року ухвалила низку законів, зокрема: Закон «Про забезпечення права на справедливий суд», Закон «Про судоустрій і статус суддів», положеннями якого, зокрема, посилено обов'язок судді подавати декларацію родинних зв'язків та декларацію доброчесності, Закон «Про Вищий антикорупційний суд» та інші.

Таким чином, можна констатувати, що на сьогодні в Україні в цілому створена система, покликана реалізовувати антикорупційну політику, вибудовується стратегія протидії корупції, яка враховує гостроту проблеми та актуальність ситуації.

Разом з тим, видається необхідним розглянути окремі питання діяльності службової особи підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України, уповноваженої в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Згідно з п. 17 ч. 1 статті 3 КПК України, ця службова особа є слідчим та суб'єктом сторони кримінального провадження з боку обвинувачення (п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК). Обсяг прав та обов'язків слідчого визначено статтею 40 КПК. В структурі повноважень слідчого йдеться виключно про його право проводити процесуальні дії, що обумовлено лише досудовим розслідуванням.

Слідчий органу досудового розслідування уповноважений, з поміж іншого, доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам (п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК). Частина 1 ст. 41 КПК визначає систему оперативних підрозділів до яких відносять й оперативні підрозділи Національного антикорупційного бюро України, які здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Разом з тим, ч. 1 ст. 10 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», визначає, що «оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України, проводять старші детективи та детективи НАБУ. Аналіз вищезазначених положень КПК України та ЗУ «Про Національне антикорупційне бюро України», приводить до висновку про неприйнятність такого правового становища у межах кримінального провадження щодо кримінальних правопорушень, підслідних детективам Національного бюро.

Поєднання оперативно-розшукової і процесуальної діяльності одним суб'єктом, яким є службова особа підрозділу Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції,

передбаченої КПК, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, за визначенням слідчим, є неприйнятним, бо може створювати (та й створює) умови для порушення змісту та форми кримінального правопорушення. Зокрема, принципів верховенства права, законності тощо. Такий підхід є однією з причин недопустимості доказів, бо пов'язаний з можливістю їх отримання внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.

Видається доцільним визначити правовий статус службової особи підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро шляхом внесення змін до статті 38 КПК «Орган досудового розслідування», та віднести до них власне «слідчий підрозділ Національного антикорупційного бюро України» (замість підрозділів детективів, підрозділу внутрішнього контролю»).

Такі зміни, на наш погляд, сприятимуть однозначному тлумаченню та розумінню статусу слідчого НАБУ й виключатимуть, як це має бути й тепер, проведення ним ОРД.

Прийнятий 22 листопада 2018 року Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», на жаль, не врахував реального стану досудового розслідування кримінальних правопорушень, підслідних НАБУ, та не усунув наявні проблеми. Так, доповнивши КПК України пунктами 4.1 «дознавач», 7.1 ч. 1 ст. 3 «керівник органу дізнання» законодавець не згадав про службових осіб Національного бюро. Натомість у новій редакції статті 38 КПК в пункті «г» в частині третій «Дізнання здійснюють підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів: «г) Національного антикорупційного бюро України», зафіксував створення підрозділу дізнання у цій структурі.

Видається, що діяльність детектива НАБУ потребує подальшого осмислення та законодавчого врегулювання якісно іншого змісту.

Список використаних джерел

1. Кримінально-процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 30 серпня 2011 р. Київ: Паливода А.В., 2011. 264 с. (Кодекси України).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 12 квітня 2018р.: (Офіц. Текст). Київ: Паливода А.В., 2018. 408 с. (Кодекси України).
3. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII. Бюро України № 70 (7095) від 24 квітня 2019 року.